

COMPARECENCIA DE VERDEGAIA PERANTE A COMISIÓN NON PERMANENTE DO PARLAMENTO GALEGO PARA O ESTUDO SOBRE AS CAUSAS E AS CONSECUCIAS DOS INCENDIOS FORESTAIS EN GALICIA

INCENDIOS EN GALICIA: A DIMENSIÓN DUN PROBLEMA CRÓNICO

Os incendios rurais non son un fenómeno exclusivo das últimas décadas. As estatísticas oficiais de incendios iníciase en 1968, mais a destrución ambiental causada polos lumes na nosa terra comezou hai 4.000 anos, remóntase ao período neolítico. Desde entón e até os nosos días, alén dun factor natural, o lume ten sido unha ferramenta agraria de grande relevancia.

Desde a década dos 70, o número medio anual de incendios en Galicia non deixou de aumentar, até atinxir os 10.748 lumes anuais no que levamos de década. Mesmo tendo en conta que nos anos 70 e 80 unha parte dos lumes quedaba sen rexistrar, a tendencia ao aumento do número de lumes desde 1970 é acusada, observándose só unha pequena tendencia ao descenso desde 1995, ano no que houbo uns 15.000 lumes. Son tantos os lumes, e os montes galegos arden hoxe con tanta facilidade que, sen dispormos dun custoso servizo de extinción de incendios, poderían ser centos os miles as hectáreas queimadas cada ano.

Galicia é, xunto co norte de Portugal, a zona da Unión Europea con maior densidade de lumes forestais, é dicir, a área onde máis incendios teñen lugar en comparación coa superficie forestal.

Os incendios adoitan ser noticia só en verán, mais non é só durante o verán que se producen. Aquilo de que os lumes se apagan en inverno é unha verdade literal. A “estación de incendios” en Galicia iníciase a finais do inverno e remata a mediados de outubro, existindo dous picos de lumes, un en febreiro-marzo e outro en agosto-setembro. Nalgúns anos, o pico do inverno é maior que o do verán.

Nas estatísticas divulgadas publicamente pola Consellería do Medio Rural e o Ministerio de Medio Ambiente non figuran os datos de superficies queimadas por especies arbóreas. Sen embargo, é ben sabido que non todas as especies arbóreas e os bosques ou plantacións que forman se ven afectados na mesma medida polos lumes. A inflamabilidade, e a combustibilidade, varían segundo a especie.

As formacións de árbores caducifolias, tanto polas características das árbores que as dominan como polas condicións microclimáticas que xeran (menor luminosidade na primavera verán, maior humidade relativa,...), as cais favorecen un sotobosque con menos biomasa e menos combustíbel, son máis resistentes ao lume que piñeirais e eucaliptais. Polo tanto, temos na prevención dos incendios unha razón máis de preso para promover, sempre que for posíbel, a conservación e a plantación das árbores autóctonas.

O número e a superficie afectada por grandes incendios son habitualmente baixos en Galicia. No período 1991-2004 houbo 39 incendios de máis de 500 hectáreas. Porén, esta situación mudou radicalmente neste ano, pois na vaga de lumes acontecida entre o 4 e o 15 de agosto houbo nada menos que 37 grandes lumes, o que revela baixa eficacia na extinción. Os grandes incendios son máis

prexudiciais, non só porque afectan a mais área senón tamén porque a súa severidade por unidade de área tende a ser superior.

Como acontece con case todas as políticas públicas, a ameaza real do cambio climático debe ser tida en conta na loita contra os lumes. Unha das conclusións do informe científico “Evaluación Preliminar de los Impactos en España por Efecto del Cambio Climático”, encargado polo Ministerio de Medio Ambiente, é que **“os índices medios de perigo de incendios aumentarán e, en particular, a frecuencia de situacións extremas”**. Tamén pensando nos lumes, vai sendo hora de que neste Parlamento comecen a tomarse en serio o problema do cambio climático.

OS EFECTOS AMBIENTAIS DOS INCENDIOS

Os incendios constitúen un dos maiores problemas ambientais da nosa terra. As consecuencias ambientais dos incendios forestais inciden sobre a atmosfera, a auga, a flora e a fauna e o solo, non só nos lugares onde acontecen, senón tamén noutros afastados. Varían segundo factores como a intensidade do lume ou o relevo. **Especialmente preocupantes son os prexuízos para o solo, un recurso natural non renovábel nunha escala de tempo humana e sen o cal non é posíbel a vida.**

A EROSIÓN DO SOLO

O lume segue a ser unha das causas principais de erosión dos solos galegos. Foino historicamente, pois os sistemas de cultivos de rozas, provocaron fortes perdas de solo en moitos montes até os anos 60 do século pasado. Desde hai uns 40 anos, os incendios forestais son un factor moi importante de erosión dos solos de monte do noso país.

A erosión pode ser química ou física. A química consiste na perda dos elementos fertilizantes do solo, mentres que a física é a perda de solo. Esta última é a máis importante. A erosión física despois dun incendio pode variar moito, en función das condicións ambientais. En situacións desfavorábeis (chuvias intensas, solo espido, pendentes superiores ao 20%) téñense medido na nosa terra perdas anuais de solo superiores ás 100 t/ha. **Segundo algúns estudosos, como termo medio, pódese estimar unha perda anual de 20 t/ha. ¡Se multiplicamos esta cifra polo número de hectáreas ardidias no que levamos de ano até o 15 de outubro, obtemos unha estimación de 1.875.000 toneladas de solo perdido!** Para saber onde acabaron algunhas destas toneladas só hai que ler os xornais das últimas semanas.

A DESTRUCCIÓN DA VEXETACIÓN

Podemos distinguir lumes de copa que destrúen as árbores mentres que os de solo destrúen as herbas e o mato e poden deixar vivas as árbores. **Se nunha zona se producen lumes de xeito frecuente, a única comunidade que se pode asentarse nela é o mato, nunca se rexenerará o bosque.**

A recuperación dunha zona queimada está moi condicionada pola evolución da vexetación, polo seu efecto protector do solo e pola dependencia que dela ten a fauna. En Galicia, o mato de toxos ou queirugas recupérase totalmente nun prazo de 6-10 anos após un lume.

EFFECTOS SOBRE A FAUNA

Por un lado, os lumes provocan montandade directa, por queima ou por asfixia. Por outro lado, destrúen recursos e hábitats dos que depende a fauna para a súa sobrevivencia. Os animais máis afectados son os que teñen maior dificultade para fuxir do lume, como insectos e outros invertebrados, pequenos mamíferos, répteis, crías con escasa mobilidade, etc. Mesmo grandes vertebrados poden morrer se valados gandeiros ou cinexéticos lles impiden fuxir.

A destrución de hábitats e a perda de recursos alimenticios fan que moitas especies teñan que emigrar cara a áreas non queimadas ou vexan reducida a súa sobrevivencia.

UNHA FONTE DE CONTAMINACIÓN ATMOSFÉRICA E DE CAMBIO CLIMÁTICO

Talvez este foi o primeiro ano en que houbo unha certa percepción social de que os incendios son unha fonte significativa de contaminación atmosférica e de cambio climático. Na fronte do lume ou zona de combustión intensa emítense produtos fortemente oxidados (dióxido de xofre, óxido nitroso,...) mentres que na zona de poslume ou de combustión lenta emítense compostos menos oxidados. Estes últimos son os máis perigosos para a saúde humana, pois inclúen substancias con efectos tóxicos (monóxido de carbono e cianuros) cancroxénicos (HPAs) ou irritativos (acetónirilo). Neste senso, sería conveniente facer un seguemento a longo prazo dos problemas sanitarios que poden sufrir os traballadores e traballadoras dos servizos de extinción e estudar os efectos da contaminación atmosférica por incendios no noso país. Que saibamos, só nun estudo xeral sobre contaminación atmosférica industrial se estimaron contaminantes emitidos polos incendios, en 1989, o ano no que a superficie queimada foi maior. Comprobouse que nese ano as emisións de óxidos de nitróxeno, partículas en suspensión e compostos orgánicos volátiles dos incendios son 6,6 e 3,4 veces maiores, respectivamente, cás das industrias.

Os incendios tamén emiten cantidades importantes de dióxido de carbono (CO₂), gas que contribúe ao cambio climático. Os incendios fan que plantacións e bosques deixen de ser sumidoiros para se converteren en fonte de CO₂, e poñen de manifesto que a loita contra o cambio climático debe descansar fundamentalmente na diminución das emisións de CO₂ e outros gases de efecto invernadoiro, e non no incerto efecto sumidoiro de bosques e plantacións. Nos incendios da vaga de agosto, segundo unha estimación recollida na prensa, emitíronse medio millón de toneladas de CO₂, o mesmo que emitiu a central térmica de fuel de Sabón durante o ano pasado.

ENXURRADAS

A destrución da vexetación aumenta o escoamento de auga e incrementa as enxurradas, o fluxo rápido dos caudais fluviais. Vímolo neste comezo do outono. E vimos tamén o que pasa cando as accións para frear a erosión e favorecer a cobertura rápida do solo por plantas herbáceas fanse de forma improvisada e cun carácter máis ben simbólico. Aínda que tamén é verdade que este foi o primeiro ano en que se fixo algo.

POR QUE HAI INCENDIOS?

A necesidade de atallar o problema dos incendios forestais impón a obriga de aprofundar na análise das súas causalidade, como instrumento para desenvolver unha política eficaz de loita contra o lume. Cómpre diferenciar entre causas estruturais e causas inmediatas.

AS CAUSAS ESTRUTURAIS

É preciso ir alén das causas inmediatas e reparar nas causas estruturais dos lumes, é dicir, nas causas que favorecen a aparición e a extensión do lume nos montes. Entre elas, destacamos o abandono do monte, a elevada combustibilidade do monte e o despoboamento do medio rural e o avellentamento da súa poboación

Aínda que non podemos falar dun aproveitamento económico a través da explotación forestal no sistema agrario tradicional, o monte, no que a superficie arborizada era ben menor que a actual, achegaba recursos esenciais: alimento para o gando, estrume subministro de madeira e leñas e cultivo de cereal. Isto obrigaba a realizar traballos de conservación e mantemento.

A modernización da economía agraria introduciu cambios que levaron ao abandono progresivo dos usos tradicionais do monte, sen que fosen substituídos totalmente por outros usos alternativos, creando as condicións propicias para a invasión de vexetación combustíbel.

No sistema agrario tradicional, o lume era unha ferramenta moi importante, que se usaba para renovar os pastos no monte e nas rozas. Esta “cultura do lume” persiste na actualidade, mais con consecuencias ben diferentes. Antes, as queimas adoitaban ser controladas e o lume propagábase con máis dificultade, pois o monte era moito menos combustíbel. Pola contra, hoxe o lume tende a se empregar no medio rural con máis frecuencia e de xeito incontrolado, para a limpeza de leiras, a renovación de pastos,... e propágase con maior facilidade.

Nas últimas décadas, estendeuse o uso forestal madeireiro do monte, mais de forma desordenada e sen unha xestión sustentábel, en particular cunha ausencia xeralizada de silvicultura de prevención.

O desenvolvemento do sector industrial da celulosa e de taboleiros, xunto cunha actuación da Administración forestal, primeiro estatal e despois autonómica, á medida dos seus intereses, promoveu a plantación de eucaliptos e piñeiros, especies cunha alta inflamabilidade que crean formacións arbóreas que facilitan a propagación dos lumes e polo tanto dificultan o seu control. Desde os anos 40, os montes galegos foron recubertos con plantacións de piñeiros e eucaliptos, en detrimento da extensión, e nalgúns casos á custa da substitución, das especies autóctonas, que forman bosques que presentan unha maior resistencia ao lume.

Se á alta combustibilidade de grande parte da superficie arborizada unimos a da superficie de mato, formada por especies que arden con facilidade, non é difícil de entender porque se define a combustibilidade do espazo forestal de Galicia, como explosiva. E é que nada menos que o 73,84% da superficie de monte presenta unha combustibilidade elevada. Situación á que ten contribuído desde o inicio dos 90 un intenso esforzo en extinción non acompañado dun esforzo paralelo en prevención. É o que se coñece como “paradoxo da extinción”: cada vez é maior a probabilidade de

ocorreren incendios grandes e severos. O que aconteceu en agosto ten en parte que ver con isto.

A perda de peso relativo da agricultura e gandería na economía, a falla de servizos e de alternativas de emprego no medio rural, a infravaloración social da figura do/a agricultor/a, as políticas agrarias que priman por non producir ou por facelo de forma intensiva, levaron ao abandono do medio rural, moi acusado nalgúns zonas, e ao aumento da superficie a monte, que cada vez se achega máis ás casa habitadas. Isto foi paralelo á concentración da poboación na franxa litoral e ao seu crecemento urbanístico desordenado e disperso, que fixo que proliferasen urbanizacións, casas e industrias en zonas de monte nas que nunca se deberían ter construído.

A diminución da poboación rural e o avellentamento da súa poboación dificulta a implementación de alternativas de aproveitamento sustentábel do monte e fai que se recorra máis ao lume como unha técnica rápida e fácil para eliminar vexetación. Como xa vimos, as superficies afectadas polo lume tenden a ser maiores en zonas pouco poboadas.

POR QUE SE PRENDE LUME AO MONTE?

As causas inmediatas son as que inducen directamente a provocar lume. É moito o que resta saber sobre elas, pero tamén é verdade que sabemos ben máis do que moitas veces se dá a entender desde institucións, partidos e medios de información. Moitas veces ignórase que, desde hai moitos anos, aínda que con notábeis carencias, estase a investigar a nivel oficial sobre as causas dos lumes, tanto a través da Administración forestal como das forzas policiais. Mais parece que ás veces se prefire dar a idea de que non se sabe nada, ou case nada, e dar pé a todo tipo de lendas ou elucubracións, incluídas aquelas que procuran a criminalización do adversario político.

Cómpre salientar dous feitos. Por un lado, o **elevado grao de intencionalidade (85% no período 2000-2004)**, característico non só de Galicia senón do conxunto do noroeste da Península Ibérica. Por outro lado, o **descoñecemento absoluto das causas do 7% dos lumes**. Debemos resaltar aquí que a consideración de “causas descoñecidas” non inclúe a porcentaxe de incendios intencionados dos que non se determinou o motivo, que é dun terzo. No período 1998-2003 non se chegaron a coñecer as causas de nada menos que unha media anual de 4.038 lumes!

De acordo coas investigacións oficiais, como vimos de comprobar, a inmensa maioría dos lumes son intencionados. **As motivacións que poden están detrás dos lumes intencionados son múltiples e diversas, e a súa importancia relativa varía segundo as zonas e o período temporal considerados**. Cómpre fuxir de simplicacións e de xeralizacións abusivas, tendo en conta ademais que se descoñecen as causas do 38% do total dos incendios.

De seren acertadas as investigacións oficiais, **as motivacións coñecidas máis significativas dos lumes intencionados no noso país son as queimas agrícolas e de pasto, que supoñen case as dúas terceiras partes dos lumes intencionados cuxa causa foi determinada**. Polo tanto, as malas prácticas dalgúns labregos e labregas están detrás de grande parte dos lumes. Isto é unha realidade que habería que recoñecer plenamente por todos e todas e afrontar con decisión. Por suposto, non implica que a inmensa maioría dos labregos e labregas sexan incendiarios.

É moi lamentábel que non se determinasen entre 1998 e 2003 as causas do 31% dos lumes intencionados, o que pon de manifesto o insuficiente que é o esforzo en investigación e, de paso, o pouco que se fixo até agora para prevenir os lumes.

Resulta rechamante tamén que, a pesar das acusacións realizadas desde a Xunta a través dos medios, en diversos momentos do devandito período, sobre a importancia de incendios con motivacións políticas e para xerar alarma social (cuxa suposta existencia non é unha novidade deste ano), esta tipoloxía de incendios non teña reflexo significativo entre as causas finalmente constatadas a nivel oficial. As afirmacións baseadas en investigacións do tipo “Aquí hai tomate” non acharon respaldo nas investigacións oficiais. A nivel estatal, o número medio anual de lumes provocados por “grupos políticos para malestar” foi de tan só 3. Nada que mereza un titular de prensa.

Sempre segundo as investigacións oficiais realizadas e divulgadas, os incendios detrás dos que se agochan intereses urbanísticos ou madeireiros non supoñen unha porcentaxe importante. Máis aínda despois dos recentes cambios legislativos, semella que as empresas construtoras dispoñen de mecanismos máis eficaces que os lumes para sacaren adiante os seus proxectos, a miúdo ecoloxicamente insustentábeis: influencia sobre partidos e gobernos, corrupción, peso socioeconómico,... Canto aos intereses madeireiros, parece que detrás deles están máis ben intermediarios madeireiros e non industrias cuxa desmedida influencia na determinación dos prezos da madeira no mercado e na aplicación de políticas públicas á medida dos seus interese privados e á custa das funcións sociais e ambientais do monte, non precisa de tácticas incendiarias.

Os incendios provocados por negligencias, aqueles iniciados de xeito involuntario, representan unha porcentaxe pequena mais non supoñen un número desprezábel. Representaron o 3,2% do total no período 2000-2004, é dicir, unha media anual de 331 lumes. A maior parte destes lumes teñen a súa orixe nas queimas agrícolas e para a rexeneración de pastos. Destaca tamén a porcentaxe de incendios provocados por negligencias en traballos forestais, un terzo dos que se producen anualmente no Estado. A pesar de que a lexislación prohíbe o uso do lume para a eliminación do lixo, o noso país segue a rexistrar un número moi elevado de incendios por esta causa, aínda que tenden a diminuír.

PROPOSTAS DE VERDEGAIA PARA LOITAR CONTRA OS INCENDIOS FORESTAIS

Dende a asociación ecologista Verdegaiá consideramos que, para empezarmos a solucionar o problema dos lumes no noso país, temos que cambiar de mentalidade, comezando por unha forte aposta no estudo das causas dos incendios e na prevención. Non é posíbel acabar con todos os incendios, nin tampouco conseguir que deixen de ser un problema grave en poucos anos. Desde logo, non é tarefa para unha soa lexislatura. Mais cómpre non demorarmos máis o combate eficaz dos lumes, é dicir, o ataque decidido das súas causas estruturais e inmediatas.

Os catro eixos principais da estratexia de loita contra os lumes que propomos son:

1) A investigación das causas e a persecución dos incendiarios. Como vimos antes, descoñecemos as causas de moitos incendios, o que dificulta enormemente a posta en marcha de accións de prevención. Por outro lado, é urxente pór fin ao elevadísimo grao de impiedade do que gozan as persoas que provocan lumes. Por exemplo, no período 1998-2003, a Garda Civil só foi capaz de deter a unha media anual de 46 persoas, o que supón o 2% de todos os lumes con causa esclarecida.

Os fiscais de incendios consideran escasos os efectivos da Policía Autonómica e da Garda Civil, polo que se debe incrementar o esforzo na persecución policial e xudicial dos incendiarios, así como a utilización neste senso dos axentes forestais que, por coñecementos, experiencia e integración no medio, deben ser un dos colectivos máis implicados na investigación de causas e coordinarse cos outros colectivos de policía xudicial

2) A aposta forte pola prevención. Neste eido propomos accións como o fomento da silvicultura preventiva -sempre coas cautelas ambientais necesarias, pois non se pode esquecer que o mato non é un residuo, o que popularmente se chama “maleza” é unha parte dos ecosistemas-; o fomento do aproveitamento da biomasa forestal para a elaboración de compost ou a produción de enerxía; o fomento do pastoreo no monte; a conversión progresiva das devasas en áreas cortalume; o aumento do número de Equipos de Prevención Integral de Incendios Forestais (EPRIF) o impulso dun programa de educación ambiental sobre o monte; ou o desenvolvemento de accións específicas para actuar sobre cada unha das causas identificadas.

3) A mellora da extinción de incendios. En Verdegaiá sabemos que non se pode abandonar a extinción, que é precis facer un maior esforzo en prevención mais non á custa da extinción, que non estamos en condicións polo de agora de reducir o esforzo na extinción dos lumes sen correr o perigo de que centos de miles de hectáreas fiquen arrasadas cada ano. Mais tamén sabemos que se poden optimizar mellor o persoal e os recursos, con medidas como as que lles presentamos no informe que acabamos de darlles.

4) Unha nova política de montes sustentábel. A política forestal desenvolvida desde os anos 40 até hoxe contribuíu a facer do lume un grave problema. Tornar o espazo forestal menos vulnerábel aos lumes é unha das causas principais polas que é desexábel promover unha nova política forestal inspirada polos principios da sustentabilidade, afastada do produtivismo, capaz de **integrar de forma harmoniosa as funcións ambientais, sociais e económicas do monte e de promover o seu aproveitamento múltiple (madeiras diversas, froitos, gandería extensiva, cogumelos, leña, apicultura,...).**

A nova política forestal ten que ir da man do ordenamento racional do territorio e do fomento do desenvolvemento rural sustentábel. O ordenamento dos montes debe inserirse ou coordinarse co ordenamento do territorio. Asemade, ten que procurar a mellora da calidade de vida das poboacións rurais.

As repoboacións débense facer sobre todo con especies autóctonas, de forma diversificada (mosaico) e, en vez de grandes devasas, usar especies e zonas que favorezan o efecto barreira. Hai que aproveitar as zonas de cultivo, abandonadas ou non, que se atopan no espazo forestal co fin de deseñar áreas cortalumes naturais. Isto non é mais que recuperar a función que realizaron durante séculos e, ademais, sería unha axuda para o mantemento da biodiversidade e da paisaxe.

Entre as accións que propomos, e que se recollen no documento que lles entregamos, queremos salientar tres:

- **Un programa para o control das plantacións de eucalipto.** A través de medidas normativas, de incentivo e de compensación, limitaría a expansión dos eucaliptais, promovería o seu manexo de forma a minimizar os seus impactos ambientais e o perigo de incendios e procuraría a súa eliminación en certas áreas (en espazos de interese natural, na ribeira dos ríos,...).

-**Mellora dos montes de xestión pública.** Os montes xestionados pola Consellería do Medio Rural, polo xeral montes comunais conveniados ou consorciados, deberían ser un modelo de xestión ecoloxicamente sustentábel, o que hoxe está lonxe acontecer. Para avanzar nesta liña, en lugar de seguiren certificados só baixo o sistema de certificación forestal PEFC, sería positivo que se tomasen como referencia os principios, criterios e indicadores do sistema FSC, moito máis acordes cunha visión sustentábel que os do sistema PEFC

-**Prioridade para a defensa e a promoción da xestión sustentábel dos montes veciñais en man común.** Os 2.800 montes veciñais en man común supoñen o 30% da superficie de monte do país. Son os “latifundios” do monte galego, pois a súa superficie media é de 250 ha. Por esta razón, e por seren de propiedade comunal, son espazos privilexiados para implementar unha xestión sustentábel. Por iso, cómpre favorecer moito máis a súa xestión por parte das comunidades propietarias desde os poderes públicos (deslinde dos montes, fiscalidade máis beneficiosa, axudas, formación,...) e que a Xunta asuma a xestión destes montes naqueles casos en que non o poida facer a comunidade propietaria (por despoboación, avellentamento dos veciños e veciñas,...).

¿Como pór en práctica esta estratexia? Entendemos que fan falla fundamentalmente tres cousas: máis intervención pública nos montes, máis participación social e atinxir un amplo pacto social e político contra os lumes.

Non se pode deixar o monte só en mans das forzas de mercado. **O monte galego debe ser unha prioridade política** e iso ten que se traducir nunha **intervención forte, eficaz e coordinada dos poderes públicos -do Goberno central, da Xunta, dos Concellos- no coidado do espazo forestal desde unha visión sustentábel.** O monte galego non precisa de partidismos patéticos, nin de excusas, nin de cortinas de fume, o que demanda son maiores orzamentos, planificación ambiciosa e realista, uns montes de xestión pública que sexan exemplo de sustentabilidade, unha lexislación máis adaptada á súa realidade, máis medios humanos e materiais para que as normas non fiquen no papel, máis e mellores axudas.

Non nos podemos permitir o luxo de que a Xunta e outros poderes públicos invistan tan pouco no monte galego, moito menos non só do que é desexábel senón tamén do que é posíbel, especialmente se tomamos como referencia o investimento público en infraestruturas de transporte, parte das cales serían innecesarias con políticas territoriais e de transporte sustentábeis. O orzamento medio anual que a Xunta destinou a xestión forestal e a conservación da natureza no período 2000-2004 foi de 88.695.263 millóns de euros. Para termos unha idea do que supón esta cifra pódese comparar, por exemplo, co orzamento de 108 millóns de euros previsto para a autovía Santiago-Brión e o corredor Pardiñas-As Galanas, actualmente en construción na comarca compostelá e con menos de 16 km de lonxitude.

O coidado do monte é responsabilidade de toda a sociedade e toda a sociedade ten algo que dicir e que facer, toda a sociedade pode achegar algo á loita contra o lume e á mellora do estado dos montes. O dereito de propiedade non é absoluto e os poderes públicos teñen a obriga, mesmo constitucional, de velar polo interese xeral e de fomentar a participación social. A xestión do monte involucra xuízos de valor, valores e intereses diversos. Non hai unha única forma de xestionar o monte que sexa “a” política ou tecnicamente correcta.

Unha das accións necesarias para promover a participación social nos asuntos forestais é a reforma do Consello Forestal de Galicia para o converter nun órgano consultivo independente da Xunta, socialmente representativo e cun importante protagonismo.

A necesidade de políticas para o monte con certa estabilidade a longo prazo e de garantir un sólido compromiso social e institucional na defensa eficaz do monte fronte aos lumes fai desexábel un **amplo pacto social e político na defensa eficaz do monte fronte aos lumes**. Este pacto debería formularse desde unha perspectiva de avance cara á sustentabilidade ecolóxica pois, mesmo que fose viábel, non sería aceptábel acabar cos lumes desde unha visión produtivista do monte.

A promoción deste pacto corresponde á Xunta. O goberno do PP, caracterizado por un estilo sumamente autoritario e prepotente e por se esforzar máis en ocultar os problemas ambientais que en resolvelos, desprezou sempre a consecución dun pacto desta natureza, chegando mesmo a acusar de cúmplices dos incendiarios aos críticos coa súa política de montes e de loita contra os incendios. Mais tampouco se pode dicir do actual Goberno bipartito que teña feito nada positivo a favor da consecución deste pacto no seu primeiro ano á fronte da Xunta, incumprindo claramente as promesas dos seus principais responsábeis¹.

Desde Verdegaia, consideramos que é imprescindible comezar inmediatamente o cambio de política forestal. Xa está ben de anos perdidos. Os distintos planos INFOGA demostraron que son inútiles para atacar as causas dos lumes, pois o seu número segue a ser moi elevado. Ao contrario, seguimos estando a expensas do clima e dos incendiarios, que na súa grande parte quedan impunes. O acontecido este ano é un exemplo claro da falla de previsión, moi pouco mudou dende anterior lexislatura. O decreto de prevención de lumes do 2006, publicado a finais de xuño, é moi similar ao do 2005. Segundo os datos oficiais, nunca houbo tantos medios á hora de apagar lumes como na pasada quincena de agosto. Pola contra, nunca tivemos un número tan elevado de grandes lumes (maiores de 500 ha) como na vaga da primeira quincena de agosto, case 40, que supuxeron perto do 80 % da superficie queimada. Fica demostrado que non só apostando pola extinción se remata cos lumes.

Santiago, 31 de Outubro de 2006.

¹ “Tourinho reiteró la intención del Gobierno gallego de alcanzar un 'gran pacto' para la lucha contra el fuego, en el que 'será una pieza muy importante el consenso político y el consenso social'. Aseguró que esa será una de las prioridades de la Xunta” (Terra Actualidad, 26 agosto 2005). “Hai que renovar o pacto contra o lume e en defensa dos montes galegos”, declarou Anxo Quintana (Vieiros, 6 setembro 2005).